

Олександр Лузгінов, аспірант кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-0540-1500>

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ АРТПЕДАГОГІКИ

У статті розглядаються педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудової діяльності засобами артпедагогіки. Актуальність дослідження зумовлена сучасними потребами української освіти у підготовці педагогів нового типу – креативних, компетентних та здатних організовувати навчально-виховний процес на засадах інтеграції мистецтва та трудової діяльності учнів. Формування художньо-трудової компетентності майбутніх учителів технологій передбачає розвиток емоційно-ціннісної сфери, творчого потенціалу, естетичного смаку, професійної мотивації та здатності застосовувати артпедагогічні технології у практичній діяльності.

Ключові слова: артпедагогіка; художньо-трудова діяльність; педагогічні умови; готовність майбутніх учителів технологій; інноваційні педагогічні технології; освітнє середовище; мотивація студентів; професійна підготовка; інтегративний підхід; творчий розвиток.

Табл. 3. Літ. 9.

Oleksandr Luzginov, Postgraduate Student of the Technological and
Professional Education Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-0540-1500>

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMING THE READINESS OF FUTURE TECHNOLOGY TEACHERS FOR ARTISTIC LABOR ACTIVITY USING THE MEANS OF ART PEDAGOGY

The article examines the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future technology teachers for artistic and labor activity by means of art pedagogy. The relevance of the study is due to the modern needs of Ukrainian education in the training of new-type teachers – creative, competent, and able to organize the educational process on the principles of integrating art and labor activity of students. The formation of artistic and labor competence of future technology teachers involves the development of the emotional and value sphere, creative potential, aesthetic taste, professional motivation and the ability to apply art pedagogical technologies in practical activities.

The article substantiates a set of key pedagogical conditions, and to determine the priority, the expert assessment method was used with subsequent ranking and calculation of the Kendall concordance coefficient, which demonstrated a high level of consistency of expert assessments ($W=0.89$). Thus, the experts identified four priority conditions and revealed their potential for practical application in the system of professional training of future technology teachers, namely: 1) development of scientific and methodological support for the academic discipline “Art Pedagogy” as an effective means of improving the artistic and labor training of future technology teachers; 2) introduction of innovative pedagogical technologies into the process of artistic and labor training of future technology teachers; 3) formation of an art-pedagogically oriented educational environment in a higher education institution; 4) development of positive motivation of students to use art-pedagogical technologies in their future professional activities.

The results of the study showed that the implementation of the proposed set of conditions contributes to increasing the effectiveness of the formation of creative, professionally competent, and motivated future teachers of technology, ensures the integration of art and pedagogy into the educational process, the development of creativity, emotional intelligence, and professional self-realization of students. The proposed pedagogical conditions can be used in pedagogical institutions of higher education as a scientifically sound basis for improving the system of training future teachers of technology.

Keywords: art pedagogy; artistic and labor activity; pedagogical conditions; readiness of future teachers of technology; innovative pedagogical technologies; educational environment; student motivation; professional training; integrative approach; creative development.

Постановка проблеми. Сучасна система освіти в Україні перебуває у процесі оновлення змісту, форм і методів професійної підготовки педагогічних кадрів. Від майбутнього вчителя технологій вимагається не лише володіння технічними, конструкторськими та трудовими вміннями, а й здатність до творчої самореалізації, естетичного сприйняття дійсності, викорис-

тання художніх засобів у педагогічному процесі. У цьому контексті зростає значення артпедагогіки як інноваційного напрямку, що поєднує мистецтво та педагогіку для розвитку особистісного потенціалу майбутнього педагога.

Актуальність проблеми формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудової діяльності зумовлена потребою у фахівцях

нового типу – креативних, компетентних, здатних організовувати навчально-виховний процес на засадах інтеграції художньої та трудової діяльності учнів. Використання засобів артпедагогіки сприяє розвитку емоційно-ціннісної сфери, формуванню естетичного смаку, навичок художнього проектування, а також підвищує мотивацію студентів до педагогічної творчості.

Водночас, аналіз наукових досліджень свідчить про недостатню розробленість педагогічних умов, які б забезпечували ефективне формування такої готовності саме у майбутніх учителів технологій. Це зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування, визначення та експериментальної перевірки педагогічних умов використання артпедагогічних засобів у процесі їх професійної підготовки.

Отже, актуальність дослідження полягає у пошуку ефективних шляхів формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудої діяльності через інтеграцію артпедагогічних технологій у систему фахової підготовки, що відповідає сучасним тенденціям розвитку педагогічної освіти, вимогам Нової української школи та потребам суспільства у творчих і компетентних педагогах.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та визначення педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудої діяльності засобами артпедагогіки, а також розкриття потенціалу артпедагогічних технологій у розвитку творчої особистості майбутнього педагога й підвищенні ефективності його професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Упровадження комплексу педагогічних умов є важливим чинником ефективного формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудої діяльності засобами артпедагогіки. Стосовно терміну “педагогічні умови” науковці мають різні підходи до його тлумачення і трактують цю категорію як:

- оптимальну сукупність педагогічних параметрів, що відповідають психолого-педагогічним критеріям забезпечення високої результативності навчального процесу (В. Манько, [6]);

- сукупність і наявність об’єктивних і суб’єктивних можливостей, які реалізуються через зміст і форми здійснення педагогічного процесу, що забезпечують успіх у поставленій освітній меті (О. Бражнич [2]);

- складові системи, які формують педагогічний процес і забезпечують взаємозв’язаний комплекс компонентів, що сприяють професійному розвитку педагога (О. Сагач, [8]);

- сукупність заходів або об’єктивних можливостей, спрямованих на досягнення успішності в навчальному процесі, які безпосередньо впливають на його результативність (М. Фіцула, [9]);

- найбільш ефективні та сприятливі чинники, які забезпечують досягнення поставленої мети через

взаємодію принципів і засобів навчання (Л. Вознюк, [4]).

У межах дослідження ключову роль відіграють педагогічні умови, визначені й обґрунтовані науковцями, які вивчають різні аспекти художньо-трудої підготовки майбутніх педагогів. Так, дослідниця Г. Бучківська акцентує увагу на таких організаційно-педагогічних умовах: 1) розвиток у студентів інтересу до пізнання етноісторичної та духовно-культурної спадщини, відображеної в творах народного декоративно-ужиткового мистецтва; 2) формування творчого культурно-освітнього простору для професійної підготовки, що базується на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва; 3) наступність у засвоєнні художньо-мистецьких і проектно-технологічних дисциплін на кожному етапі професійної підготовки студентів у педагогічному вищому навчальному закладі; 4) регулярне залучення студентів до позааудиторної освітньо-виховної діяльності, побудованої на традиціях народного декоративно-прикладного мистецтва [3].

Особливий інтерес щодо визначення педагогічних умов викликає науковий доробок Л. Оршанського, де вчений виокремлює вісім груп педагогічних умов розвитку творчих здібностей студентів у процесі художньо-трудої підготовки: 1) створення сприятливого середовища для творчості на заняттях; 2) застосування відкритих підходів до навчання; 3) чітка схема залучення студентів до творчої художньо-трудої діяльності; 4) визначення педагогічних рамок для творчого завдання, зберігаючи різноманітність варіантів його розв’язання; 5) застосування аналогій як ключового засобу стимулювання творчого мислення; 6) обов’язкове розподілення студентської групи на підгрупи для виконання творчих завдань; 7) втілення та популяризація творчих досягнень студентів; 8) об’єктивний і доброзичливий підхід до оцінювання творчих ідей студентів [7].

Отже, на основі аналізу наукових досліджень та власного досвіду нами було визначено комплекс педагогічних умов, виконання яких сприятиме ефективному формуванню готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудої діяльності засобами артпедагогіки:

1. Артпедагогічна організація художньо-трудої підготовки майбутніх учителів технологій.

2. Формування артпедагогічно орієнтованого освітнього середовища у закладі вищої освіти.

3. Впровадження інноваційних педагогічних технологій у художньо-трудої підготовку майбутніх учителів технологій.

4. Створення системи моніторингу сформованості художньо-творчих і професійних компетентностей студентів.

5. Розвиток позитивної мотивації до застосування артпедагогічних технологій у професійній діяльності.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ АРТПЕДАГОГІКИ

6. Інтеграція інтерактивних форм і методів навчання в освітній процес на засадах артпедагогіки.

7. Науково-методичне забезпечення дисципліни “Артпедагогіка” як засобу удосконалення художньо-трудової підготовки.

8. Урахування етнокультурних традицій українського народу у формуванні художньо-творчої компетентності майбутніх учителів технологій.

9. Реалізація компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів у художньо-трудовій підготовці студентів.

10. Індивідуалізація фахової підготовки майбутніх учителів технологій засобами артпедагогіки з метою професійної самоідентифікації та самореалізації.

Для визначення домінантних педагогічних умов із загального переліку сприятливих факторів було застосовано метод експертного оцінювання, який передбачає систематичний збір, аналіз та інтерпретацію думок висококваліфікованих науково-педагогічних працівників. Цей метод ґрунтується на комплексному опитуванні експертів щодо актуальної проблеми дослідження, оцінюванні ними запропонованих педагогічних умов за визначеними критеріями, а також на подальшій якісній і кількісній обробці отриманих даних [5]. Такий підхід дозволив не лише встановити пріоритетність та відносну значущість кожної педагогічної умови, а й забезпечує об'єктивність і надійність результатів, що є

підґрунтям для науково обґрунтованих рекомендацій щодо їх практичного впровадження у процес підготовки майбутніх учителів технологій.

З цієї метою було сформовано експертну групу з 10 осіб, до складу якої увійшли викладачі педагогічних закладів вищої освіти, що мають досвід підготовки бакалаврів за спеціальністю 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології) і стаж педагогічної діяльності понад 10 років. До складу експертної групи увійшли науково-педагогічні працівники Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (4 особи); Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (2 особи); Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка (2 особи); Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (2 особи).

Експертам було надано анкету з переліком запропонованих педагогічних умов для визначення ступеня їхньої значущості у процесі формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудової діяльності засобами артпедагогіки. У ході експертного оцінювання визначався ранг кожної педагогічної умови, тобто її ієрархічне місце відносно інших умов за рівнем важливості. На основі отриманих результатів було побудовано матрицю ранжування педагогічних умов, яка відображає узагальнені дані експертного оцінювання (таблиця 1).

Таблиця 1

Матриця результатів ранжування педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудової діяльності засобами артпедагогіки

Педагогічні умови	Номер експерта										Сума рангів	Місце
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
ПУ 1	9	7	9	7	8	10	9	8	8	9	84	8
ПУ 2	1	4	3	3	5	2	3	3	6	3	33	3
ПУ 3	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2	17	2
ПУ 4	10	9	7	9	10	9	8	9	10	8	89	9
ПУ 5	4	3	4	6	4	5	4	4	5	4	43	4
ПУ 6	8	10	8	10	9	8	10	10	9	10	92	10
ПУ 7	3	2	1	1	1	3	2	1	1	1	16	1
ПУ 8	6	5	6	4	3	4	5	5	4	5	47	5
ПУ 9	5	6	5	5	6	6	6	6	3	7	55	6
ПУ 10	7	8	10	8	7	7	7	7	7	6	74	7
Разом	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	550	

Достовірність складеної підсумкової матриці перевірялася шляхом зіставлення отриманих результатів із контрольним обчисленням, що дало змогу виявити узгодженість експертних оцінок і підтвердити об'єктивність ранжування педагогічних умов.

$$\sum X_{ij} = \frac{(1+n)n}{2},$$

де n – кількість висунутих педагогічних умов.

$$\sum X_{ij} = \frac{(1+10)10}{2} = 55$$

Далі здійснювався розрахунок відхилення суми рангів для i-го об'єкта від середньої суми рангів $\bar{d}_i$ за формулою:

$$d_j = \sum X_{ij} - \frac{\sum X_{ij}}{n} = \sum X_{ij} - 55$$

Це дозволило визначити ступінь узгодженості

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ
ДО ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ АРТПЕДАГОГІКИ**

думок експертів щодо значущості кожної педагогічної умови. Отримані дані стали підґрунтям для подальшого обчислення коефіцієнта конкордації (W),

який відображає рівень узгодженості експертних оцінок. Результати розрахунку квадратів відхилень рангів кожної педагогічної умови подано у таблиці 2.

Таблиця 2

Розрахунок квадратів відхилень рангів кожної педагогічної умови

Педагогічні умови	Номер експерта										Сума, рангів	d _i	d _i ²
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ПУ 1	9	7	9	7	8	10	9	8	8	9	84	29	841
ПУ 2	1	4	3	3	5	2	3	3	6	3	33	-22	484
ПУ 3	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2	17	-38	1444
ПУ 4	10	9	7	9	10	9	8	9	10	8	89	34	1156
ПУ 5	4	3	4	6	4	5	4	4	5	4	43	-12	144
ПУ 6	8	10	8	10	9	8	10	10	9	10	92	37	1369
ПУ 7	3	2	1	1	1	3	2	1	1	1	16	-39	1521
ПУ 8	6	5	6	4	3	4	5	5	4	5	47	-8	64
ПУ 9	5	6	5	5	6	6	6	6	3	7	55	0	0
ПУ 10	7	8	10	8	7	7	7	7	7	6	74	19	361
Разом	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	550	0	7384

Таким чином, у процесі дослідження було сформовано рангову структуру педагогічних умов, яка відображає ієрархію їхньої значущості в системі фахової підготовки майбутніх учителів технологій. Матриця рангових оцінок репрезентує результати експертного оцінювання та дає змогу визначити рівень пріоритетності кожної педагогічної умови з позиції її впливу на формування готовності студентів до художньо-трудової діяльності у процесі навчання в закладі вищої педагогічної освіти.

З метою визначення рівня узгодженості експертних оцінок викладачів щодо значущості педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудової діяльності засобами артпедагогіки було застосовано коефіцієнт конкордації Кендалла (W). Цей коефіцієнт є статистичним показником ступеня узгодженості експертних суджень і обчислюється за формулою:

$$W = \frac{12S}{m^2(n^3 - n)}$$

де W – коефіцієнт конкордації Кендалла;

S – сума квадратів відхилень сум рангів окремих об'єктів від їх середнього значення;

m – кількість експертів;

n – кількість оцінюваних педагогічних умов.

$$W = \frac{12 \cdot 7384}{10^2(10^3 - 10)} = \frac{88608}{99000} = 0,89$$

Отже, на підставі отриманого значення коефіцієнта конкордації W=0,89 можна дійти висновку про високий рівень узгодженості експертних оцінок (при значеннях коефіцієнта $W \geq 0,7$; $W \geq 0,9$ узгодженість оцінюється як достатньо висока).

З метою перевірки рівня статистичної значу-

щості коефіцієнта конкордації W використовується критерій відповідності, запропонований К. Пірсоном.

$$\chi^2 = \frac{12 S}{nm \cdot (m + 1)} = m \cdot (n - 1) \cdot W$$

$$\chi^2 = 10 \cdot (10 - 1) \cdot 0,89 = 80,01$$

Порівнюючи розраховане значення критерію χ^2 із табличним при числі ступенів свободи $k=m-1=10-1=9$ та рівні значущості $\alpha=0,05$, бачимо, що отримане значення $\chi^2=80,01$ значно перевищує табличне – 16,92. Це свідчить про те, що коефіцієнт конкордації $W=0,865$ не є випадковим, а тому результати дослідження мають статистичну обґрунтованість і можуть бути використані для подальшого аналізу.

Запровадження *першої педагогічної умови*, визначеної за результатами експертного оцінювання, стало підґрунтям для розроблення науково-методичного забезпечення навчальної дисципліни “Артпедагогіка” як ефективного засобу удосконалення художньо-трудової підготовки майбутніх учителів технологій.

У таблиці 3 представлено науково обґрунтовану структурно-логічну схему послідовності розроблення навчальної дисципліни “Артпедагогіка”, з якої видно, що зміст курсу побудовано на засадах принципу інтеграції. Такий підхід забезпечує формування в майбутніх учителів технологій цілісного світогляду шляхом поєднання мистецьких, педагогічних і культурологічних компонентів. Інтегративна модель курсу сприяє розвитку творчих здібностей, емоційного інтелекту, естетичного смаку та формуванню готовності майбутніх педагогів ефективно застосовувати набуті знання й навички у професійній діяльності.

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ
ДО ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ АРТПЕДАГОГІКИ**

Таблиця 3

Структурно-логічна схема процесу проєктування навчальної дисципліни “Артпедагогіка”

Етапи	Зміст пошукової роботи	Результат
Підготовчий етап	Аналіз навчальних планів дисциплін психолого-педагогічного, художньо-трудового інженерно-графічного напрямків.	Визначення фахових знань, умінь, навичок та компетенцій студентів, що формуються в процесі опанування навчальної дисципліни.
Змістовий етап	Розробка змісту навчальної дисципліни: “Артпедагогіка”, добір навчальних матеріалів, основної і додаткової літератури, адекватних змісту дисципліни інноваційних педагогічних технологій, форм, методів та інструментів для організації навчання.	Створення матриці міжпредметних зв’язків, побудова на її основі графової моделі навчальної дисципліни “Артпедагогіка”.
Моделювальний етап	Визначення способів впровадження навчальної дисципліни “Артпедагогіка”: розробка методики викладання навчальної дисципліни з урахуванням її завдань, визначення навчальних цілей, тематики практичних робіт, семінарських занять розробка системи оцінювання та засобів контролю результатів навчання. Тестування програми в реальних умовах закладу вищої освіти.	Створення пілоотної версії навчальної програми “Артпедагогіка”. Внесення корегувань у пілотну навчальну програму.
Підсумковий етап	Оцінка навчальної дисципліни з позиції самоаналізу, результатів апробації, виявлення переваг і недоліків. Незалежна експертиза ефективності та практичної значущості розробленої навчальної дисципліни, проведеної сторонніми спеціалістами. Усвідомлене та критичне переосмислення висновків експертів щодо оцінювання результативності навчального процесу.	Розробка вдосконаленої навчальної дисципліни. Інтеграція створеної навчальної дисципліни в процес підготовки майбутніх учителів технологій у закладі вищої освіти.

Другою педагогічною умовою визначено впровадження інноваційних педагогічних технологій у процес художньо-трудової підготовки майбутніх учителів технологій. У межах дослідження ці технології розглядаються як цілеспрямована підтримка освітнього процесу шляхом використання новітніх методів, підходів та інструментів організації навчальної діяльності, спрямованих на підвищення її ефективності та досягнення якісно нових результатів підготовки студентів. Серед широкого спектра сучасних інноваційних технологій у педагогічній освіті було обрано ті, що найбільшою мірою сприяють формуванню готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудової діяльності засобами артпедагогіки, а саме:

- артпедагогічна технологія, що забезпечує інтеграцію мистецтва та педагогіки з метою розвитку емоційно-ціннісної сфери студентів;
- технологія французьких майстерень, яка стимулює пізнавальну активність, креативність і самовираження майбутніх педагогів;
- проєктна технологія, спрямована на формування практичних умінь, самостійності та творчого підходу до професійної діяльності.

Третя педагогічна умова передбачала формування артпедагогічно орієнтованого освітнього середовища у закладі вищої освіти, яке визначається

як цілісна сукупність організаційних, матеріально-технічних, просторів та ресурсів, що створюють сприятливу атмосферу для всебічного розвитку творчого потенціалу учасників освітнього процесу. Таке середовище включає фізичні компоненти (сучасні навчальні майстерні, виставкові галереї, театральні сцени, музичні студії, лабораторії та інші спеціалізовані приміщення), що забезпечують можливість практичного оволодіння мистецькими та технічними вміннями, а також соціально-психологічні складові (педагогічна взаємодія, емоційно насичена та підтримуюча атмосфера, сприяння креативності, співпраця між студентами та викладачами), які активізують процес навчання та формують внутрішню мотивацію до творчої діяльності.

Практика показує, що артпедагогічне освітнє середовище сприяє не лише розвитку творчого потенціалу студентів, а й поглибленому самовираженню, емоційному й естетичному збагаченню особистості через інтеграцію мистецьких підходів у навчальний процес. Воно стимулює розвиток креативності, сприяє формуванню естетичних, когнітивних та соціальних компетентностей, забезпечує ефективну взаємодію студентів у групових проєктах та дозволяє розвивати емоційний інтелект. Крім того, таке середовище підтримує особистісне зростання та професійну самореалізацію майбутніх

педагогів через залучення до комплексних творчих практик, інтеграцію культурних та етнічних традицій, а також через розвиток умінь застосовувати отримані знання та навички у реальних педагогічних ситуаціях.

Четвертою педагогічною умовою ефективного формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудової діяльності засобами артпедагогіки визначено розвиток позитивної мотивації студентів до застосування артпедагогічних технологій у майбутній професійній діяльності. Мотивація є ключовим чинником, який визначає поведінку та активність людини, стимулює прагнення до саморозвитку та досягнення професійних цілей [0]. Вона відіграє визначальну роль у становленні майбутнього фахівця, формуванні його ціннісних орієнтацій, професійних намірів та готовності до самостійної діяльності. Система мотивів студентів є динамічною, гнучкою та чутливою до впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, що вимагає цілеспрямованого педагогічного впливу для її формування та підтримки.

Навіть у випадках, коли студент обрав професію несвідомо або недостатньо обдуману, цілеспрямована робота з розвитком мотиваційної готовності дозволяє створити стійку базу для професійної адаптації, розвитку креативності та ефективної реалізації у професійній діяльності. Практичний досвід показує, що одним із найбільш дієвих способів формування мотиваційної готовності є активне залучення студентів до творчої художньо-трудової діяльності, зокрема шляхом застосування артпедагогічних технологій, які поєднують мистецькі та педагогічні методи навчання.

Такий підхід сприяє не лише розвитку професійної компетентності, але й стимулює самовираження, усвідомлення власного творчого потенціалу, відповідальності за результати своєї діяльності та значущості професійної ролі студента в освітньому процесі. Артпедагогічні технології допомагають формувати внутрішню мотивацію до самостійного пізнання, творчого пошуку, інноваційної активності та інтеграції набутого досвіду в майбутню педагогічну практику. Крім того, розвиток мотивації створює сприятливі умови для емоційного, когнітивного та особистісного зростання студентів, сприяючи формуванню їхнього професійного "Я" та здатності до самореалізації у сфері художньо-трудової діяльності.

Висновки. Дослідження підтвердило, що ефектне формування готовності майбутніх учителів технологій до художньо-трудової діяльності вимагає комплексного підходу, який інтегрує педагогічні, мистецькі та культурологічні складові. У межах дослідження було визначено і теоретично обгрунтовано педагогічні умови, реалізація яких сприяє формуванню готовності студентів до художньо-

трудової діяльності засобами артпедагогіки. Експертне оцінювання педагогічних умов засвідчило високий рівень узгодженості думок фахівців (коефіцієнт конкордації Кендалла $W=0,89$), що підтверджує обгрунтованість визначених чотирьох пріоритетних умов та їхній потенціал для практичного застосування у системі професійної підготовки майбутніх учителів технологій, а саме: 1) розроблення науково-методичного забезпечення навчальної дисципліни "Артпедагогіка" як ефективного засобу удосконалення художньо-трудової підготовки майбутніх учителів технологій; 2) впровадження інноваційних педагогічних технологій у процес художньо-трудової підготовки майбутніх учителів технологій; 3) формування артпедагогічно орієнтованого освітнього середовища у закладі вищої освіти; 4) розвиток позитивної мотивації студентів до застосування артпедагогічних технологій у майбутній професійній діяльності.

Таким чином, запропонований комплекс педагогічних умов має теоретичне обгрунтування, експериментальне підтвердження ефективності та практичну значущість, що дозволяє рекомендувати його для впровадження у систему професійної підготовки педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар Л.В., Литвинчук Н.Б. Мотивація навчальної діяльності студентів як провідний чинник підготовки майбутніх фахівців. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Психологія*. 2020. Вип. 11. С. 67–71. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuo_app_2020_11_14
2. Бражнич О.Г. Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Кривий Ріг, 2001. 238 с.
3. Бучківська Г.В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва : монографія / за ред. Г.В.Терещука. Хмельницький: ППі Заколотний М.І., 2019. 420 с.
4. Вознюк Л.П. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики до виховання підлітків засобами дзвонарства. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. Умань, 2012. Вип. 5, Ч. 2. С. 14–19.
5. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 206 с.
6. Манько В.М. Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін. *Соціалізація особистості: зб. наук. праць Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова*. Київ : Логос, 2000. Вип. 2. С. 153–161.
7. Оршанський Л.В. Художньо-трудова підготовка вчителів трудового навчання: монографія. Дрогобич : Коло, 2008. 278 с.
8. Сагач О.М. Організаційно-педагогічні умови неперервного професійного зростання майбутнього вчителя. *Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т.Г.Шевченка. Серія : Педагогічні науки*. 2019. № 4(160). С. 202–206.

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ЗДАТНОСТІ ВИЖИВАННЯ У БОЙОВИХ УМОВАХ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

9. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2006. 352 с.

REFERENCES

1. Bondar, L.V. & Lytvynchuk, N.B. (2020). Motyvatsiia navchalnoi diialnosti studentiv yak providnyi chynnyk pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv [Motivation of students' educational activities as a leading factor in the training of future specialists]. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University, Psychology Series*. Vol. 11. pp. 67–71. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzuoapp_2020_11_14. [in Ukrainian].
2. Brazhnych, O.H. (2001). Pedagogichni umovy dyferentsiiovanooho navchannia uchniv zahalnoosvitnoi shkoly [Pedagogical conditions for differentiated learning of secondary school students]. *Candidate's thesis*. Kryvyi Rih, 238 p. [in Ukrainian].
3. Buchkivska, H.V. (2019). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv na zasadakh narodnoho dekorativno-uzhytkovoho mystetstva [Training future primary school teachers on the principles of folk decorative and applied arts]. *Monograph*. (Ed.). H.V. Tereshchuk. Khmelnytskyi, 420 p. [in Ukrainian].
4. Vozniuk, L.P. (2012). Pedagogichni umovy pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzyky do vykhovannia pidlitkiv zasobamy dzvonarstva [Pedagogical conditions for training future music teachers to educate adolescents through the

means of bell ringing]. *Problems of modern teacher training*. Uman, Vol. 5, part. 2. pp. 14–19. [in Ukrainian].

5. Krushelnyska, O.V. (2006). Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen [Methodology and organization of scientific research]. *Tutorial*. Kyiv, 206 p. [in Ukrainian].

6. Manko, V.M. (2000). Dydaktychni umovy formuvannia u studentiv profesiino-piznavalnoho interesu do spetsialnykh dysyplin [Didactic conditions for the formation of students' professional and cognitive interest in special disciplines]. *Socialization of the personality: collection of scientific works of the National Pedagogical University named after Mykhaylo Drahomanov*. Vol. 2. Kyiv, pp. 153–161. [in Ukrainian].

7. Orshanskyi, L.V. (2008). Khudozhno-trudova pidhotovka vchyteliv trudovoho navchannia [Artistic and labor training of labor education teachers]. *Monograph*. Drohobych, 278 p. [in Ukrainian].

8. Sahach, O.M. (2019). Orhanizatsiino-pedagogichni umovy neperervnooho profesiinoho zrostantia maibutnoho vchytelia [Organizational and pedagogical conditions for continuous professional growth of a future teacher]. *Bulletin of the National University "Chernihiv Collegium" named after Taras Shevchenko. Series: Pedagogical Sciences*. No. 4(160). pp. 202–206. [in Ukrainian].

9. Fitsula, M.M. (2006). Pedagogika vyshchoi shkoly [Higher education pedagogy]. *Tutorial*. Kyiv, 352 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.11.2025

УДК 355.23:378:37.013.42

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.343510>

Андрій Пашинський, аспірант

Глухівського національного університету імені Олександра Довженка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3754-1623>

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ЗДАТНОСТІ ВИЖИВАННЯ У БОЙОВИХ УМОВАХ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У статті розкрито сутність і структуру здатності виживання у бойових умовах майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Обґрунтовано, що ця здатність є інтегральною особистісно-професійною якістю, яка поєднує знання, уміння, психофізіологічну стійкість і організаційно-компетентні дії, спрямовані на збереження життя, здоров'я та боєздатності під час виконання службово-бойових завдань. Визначено роль тактичної медицини як системоутворювального чинника формування виживальної компетентності. Запропоновано чотирикомпонентну структуру здатності виживання (теоретико-знавчу, практичну, психофізіологічну та організаційно-компетентнісну), що відображає специфіку професійної підготовки офіцерів НГУ.

Ключові слова: здатність виживання; бойові умови; тактична медицина; майбутні офіцери; Національна гвардія України; професійна підготовка.

Табл. 2. Літ. 31.

Andrii Pashynskyi, Postgraduate Student,

Hlukhiv Oleksandr Dovzhenko National Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3754-1623>

THE ESSENCE AND STRUCTURE OF SURVIVAL ABILITY IN COMBAT CONDITIONS OF FUTURE OFFICERS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

The article presents a theoretical substantiation of the essence and structure of the survival ability in combat conditions of future officers of the National Guard of Ukraine. It is proven that this ability represents an integral personal and professional quality that ensures the serviceman's readiness and capacity to maintain life, preserve combat effectiveness, and successfully accomplish missions under extreme, autonomous, and hostile conditions. Survival ability is considered as a complex formation